

deného min. nař., není tím řečeno, že zahrnuje v sobě též všechna oprávnění, jež jsou obsahem této koncese, zejména když v § 5 cit. zák. o státní podpoře při zahájení soustavné elektrisace se výslovně ustanovuje, že práva elektrického podniku se vymezí ve výměru, jímž se podnik prohlašuje za všeužitečný. Poněvadž pak v konkrétním případě plyne z dekretu min. prací, že soukromé instalace k oprávnění elektrického podniku Středomoravských elektráren nenáleží, jest správné stanovisko žal. úřadu, že k těmto pracím byly by Středomoravské elektrárny oprávněny jen na základě elektrotechnické koncese, jež jim byla udělena výměrem zsp-é v Brně z 26. června 1927, šetříce předpisů živn. řádu, tedy i § 40 o zřizování vedlejších závodů.

Č. 11.866.

Pojištění pensijní: I. * Také divadlo, nesledující účel výdělečný, jest podnikem ve smyslu § 69 odst. 1 bodu 2 zák. č. 26/1929 Sb. — II. * Majitelem podniku rozumí cit. § 69 odst. 1 bod 2 zák. č. 26/1929 Sb. podnikatele, tedy osobu, na jejíž vrub se provozování podniku děje. — III. * Obec, jež zadala bezplatně městskou divadelní budovu s příslušenstvím divadelnímu řediteli, jenž divadlo provozuje na vlastní vrub, není majitelem podniku ručícím za pojistné podle cit. § 69 odst. 1 bodu 2 zák. č. 26/1929 Sb.

(Nález ze dne 24. dubna 1935 č. 6011/33.)

V ě c: Město J. proti ministerstvu sociální péče o pensijní pojištění.

V ý r o k: Nař. rozhodnutí se zrušuje pro nezákonnost.

D ů v o d y: Výměrem úřadovny A Všeobecného pensijního ústavu v Brně z 23. června 1931 bylo vysloveno, že město J. jest povinno podle § 69 odst. 1 bod 2 zák. č. 26/1929 Sb. zaplatiti částku 16.974 Kč s dalšími 5% úroky z prodlení od 1. července 1931, kterou dluží Hugo B., koncesovaný ředitel spojených německých divadel v J. a ve Z. na pojistném za své zaměstnance od 1. listopadu 1929 do 28. února 1930 a od 1. listopadu 1930 do 28. února 1931. V připojeném odůvodnění se konstatuje, že město J. zadalo bezplatně svoji měst. divadelní budovu s veškerým příslušenstvím koncesovanému divadelnímu řediteli Hugo B. a dalo mu k dispozici také otop, osvětlení a technický i pomocný personál; že zaměstnavatelem osob, za něž se pojistné požaduje, byl konc. ředitel Hugo B., a všichni tito zaměstnanci byli zaměstnáni v divadle. Divadelní budova s celým příslušenstvím jest, jak se v důvodech dále praví, podnikem podle § 69 odst. 1 bodu 2 cit. zák., neboť jest technicky jako podnik zařízena a vybavena a město J. jí může propůjčiti a také ji propůjčuje různým podnikatelům, disponuje v divadle svými obecními zaměstnanci, jež také platí, a má vyhrazeno zadávání šaten a prodejních stánků v budově divadelní.

Odvolání, podanému měst. radou v J., zem. úřad v Brně rozhodnutím z 26. října 1931 nevyhověl z důvodů napadeného výměru a v podstatě s tímto dalším odůvodněním: »Podle § 69 odst. 1 bodu 2 zák. č. 26/1929 Sb. ručí společně a nerozdílně za pojistné majitel podniku, v němž pojištěnec je zaměstnán, není-li zaměstnavatel nájemcem tohoto podniku. Podnikem míní se zde jakýkoliv druh podnikání a nelze z tohoto předpisu vyvoditi, že by podnikem bylo jen hospodářství výdělečné s technickým obsahem a hospodářským účelem, jak míní stížnost. Město J. je majitelem budovy divadelní. Jest tudíž také město J. podnikatelem podniku divadelního, byť i provoz divadla byl smluvně zadán jiné osobě. Předpoklady ručení podle cit. zák. jsou tudíž splněny.«

Odvolání, jež z tohoto rozhodnutí podalo město J., min. soc. péče nevyhovělo a potvrdilo rozhodnutí zem. úřadu z jeho důvodů, k nimž dodalo: »Vzhledem k vývodům odvolání se podotýká, že město J. je majitelem podniku měst. divadla podle ustanovení § 69 odst. 1 bod 2 pens. zák. č. 26/1929 Sb. Pojmu podnik užívá pensijní zákon v širším slova smyslu, má na mysli každé podnikání, při němž podnikatel může vejíti vůči nositelům pojištění pensijního v poměr zaměstnavatele osob, konajících vyšší služby ve smyslu pens. zák. Terminologie podniku není v platném právu vyhraněna; zejména nelze dovolávati se — jak činí odvolání — toho, že termínem podnik je rozuměti jenom podnikání ryze výdělečné. V tom směru stačí odkázati na náhl. Boh. A 4382/25, kde se mluví o účelu podniku jako o záměrné činnosti zpravidla výdělečné (podle čehož není úmysl docíliti zisku nutným pojmovým znakem podniku). I jinak je mimo pochybnost, že měst. divadlo v J. přes to, že sleduje v podstatě účely vzdělávací a kulturní, je podnikem ve smyslu pens. zák., jak byl tento poměr shora blíže objasněn...«

Stížností, jež na toto rozhodnutí podalo město J., navrhuje jeho zrušení pro nezákonnost, vznáší se jedině na spor výklad § 69 odst. 1 č. 2 pens. zák. z 21. února 1929 č. 26 Sb., jenž stanoví, že za pojistné ručí společně a nerozdílně... majitel podniku, v němž je pojištěnec zaměstnán, není-li zaměstnavatel nájemcem tohoto podniku.

Stížnost vytýká, že si žal. úřad nesprávně vykládá pojem »majitel podniku«, když, recipuje důvody výměru zem. úřadu, uznal město J. za majitele podniku měst. divadla podle tohoto § 69 odst. 1 bodu 2 z důvodu, že město je majitelem divadelní budovy. Uvádí, že je nesporno, že město J. kromě holého vlastnictví k divadelní budově nemá s pořádáním divadla nic společného, není zaměstnavatelem hereckého personálu a nemá divadelní koncese. Míní, že pens. zákon v cit. ustanovení má na mysli podnik jako hospodářství výdělečné s technickým obsahem (věcným i osobním) a hospodářským účelem, jenž právě tkví v tom, že podnik se vede k docílení určitého výnosu. Majitelem podniku třeba podle náhledu stížnosti rozuměti podnikatele, jenž vede hospodářství výdělečné s podnikatelským ziskem a podnikatelským risikem. Táže se, proč by jinak byl cit. předpis z ručební povinnosti vyňal majitele podniku, který podnik pronajal. Takový majitel podniku ztrácí okamžikem

pronájmu se svým podnikem kontakt, ztrácí zájem na jeho vedení, neboť on nenese už podnikatelského rizika, a proto podle dalších úvah stížnosti přestává tímto aktem býti »majitelem podniku« na roveň postaveným spolupodnikatelům a dílčím podnikatelům, které stíhá solidární ručení podle bodu 1 téhož paragrafu. Jest prý jasno, že zákonodárce si byl vědom, jaké nebezpečí uvaluje na osoby, o nichž prohlašuje, že ručí společně a nerozdílně za pensijní pojistné, a že bedlivě uvážil, že by nebylo spravedlivě, aby podnikatelské riziko nesl také ten, který není účasten podnikatelského zisku. Stížnost poukazuje na to, že město J. postavilo divadelní budovu, propůjčuje ji divadelním společnostem a poskytuje jim všemožnou podporu jen za tím účelem, aby v mezích vlastní působnosti opatřilo svému občanstvu kulturní hodnoty. O tom, že měst. divadlo není podnikem, svědčí prý nepřímě i ta okolnost, že zem. výbor poskytuje městu na divadlo peněžité subvence, což by zajisté neučinil, kdyby šlo o podnikatelskou činnost obce. I když jest obec vlastníci budovy divadelní, není prý majitelem podniku divadelního, ježto nejsou dány podstatné náležitosti pro to, aby pouhopouhá budova divadelní mohla býti považována za podnik.

Nss uvažoval o stížnosti takto:

Ani citovaný § 69 odst. 1 bod 2 pens. zák. č. 26/1929 Sb. ani jiný předpis tohoto zák. nepodává definice podniku. Slovo »podnik« není termínem specifickým, který by vyznačoval snad jen podniky výdělečné nebo dokonce jen podniky podle živn. řádu. Stížnosti nelze proto, pokud definuje podnik jako hospodářství ryze výdělečné, přisvědčiti. V tak úzkém smyslu neužívá pens. zákon výrazu podnik. Že nemá na mysli jen podnikání s cílem výdělečným, zejména snad podniky živn., jest již zřejmo z toho, že na příklad v § 1 odst. 1 bod 3 podrobuje pojištění zaměstnance divadelních podniků, zábavních podniků, výstavních podniků, jež nejen že nejsou podniky podle živn. řádu (arg. čl. V lit. o) uv. pat. k živn. řádu), ale často nejsou ani podniky ryze výdělečnými. Úzký výklad hájený stížností nedal by se srovnati ani s tendencí zák., pojistiti pro případ invalidity a stáří veškeré zaměstnance soukromé ve vyšších službách, tedy zajisté i zaměstnance v podnikání vzdělávacím, dobročinném a pod. Nelze proto shledávati nezákonným, když žal. úřad si vyložil pojem podniku v širším slova smyslu tak, jak byl definován již v nál. Boh. A 4382/25, jakožto soubor osobních a věcných prostředků, sloužících určité záměrné, zpravidla výdělečné činnosti, a když důsledkem toho uznal provoz měst. divadla v J. za podnik ve smyslu cit. § 69.

Nelze však souhlasiti se žal. úřadem, když město J. uznal za »majitele podniku měst. divadla« podle cit. normy z důvodu, že město je majitelem divadelní budovy. Majitelem podniku jest již podle obvyčejného významu slov ten, jemuž náleží podnik, tedy ona fysická nebo právnická osoba, jež jest subjektem dotyčného podnikání, jež jest zúčastněna na zmíněné záměrné činnosti jako podnikatel. Neznamená tudíž podle názoru nss-u výraz »majitel podniku« v cit. § 69 nic jiného, nežli

podnikatele, jímž podle mluvy obecné tak i podle mluvy zákonů (srov. na příklad příbuzné zák. o úrazovém pojištění č. 1/1888 ř. z. nebo zák. čl. XIX:1907) jest osoba, na jejíž účet se provozování děje.

Správnosti tohoto náhledu svědčí ještě tyto úvahy:

Z obsahu a uspořádání § 69 pens. zák. jest patrno, že v bodu 2 upravuje ručení z titulu podnikatelství; kdežto v bodě 1 normuje solidaritu osob, zúčastněných na témž podnikání ve vlastnosti podnikatelské (spolupodnikatelů a dílčích podnikatelů), v bodě 2 — kde staví proti sobě majitele podniku a zaměstnavatele jako dvě různé osoby — upravuje pak případ, kdy zaměstnavatel osob, činných námezdně v určitém podniku, není ve vztahu k tomuto podniku ani podnikatelem ani nájemcem. Také z toho, že zák. vylučuje toto ručení v případě pronajmutí podniku, jest zjevno, že zde nemíní bříme solidarního ručení uvaliti na osoby, které nejsou účastny podnikatelského risika.

Že cit. § 69 odst. 1 bod 2 ukládá ručení podnikateli, potvrzují nepřímě také materiálie zák. Důvodová zpráva k č. 1706 posl. sněmovny praví k cit. § 69 č. 2, že »odpovídá §u 33 odst. 3 větě druhé dosavadního zák.« Paragraf 33 odst. 3 věta 2. dosavadního zák. pens. č. 89/1920 Sb. zní: »Není-li tato osoba (scil. zaměstnavatel) současně majitelem podniku, v němž pojištěnec jest zaměstnán, ručí s ní podnikatel za prémie podle tohoto zák. rukou společnou a nerozdílnou.« Používá tedy výrazu »majitel podniku« a »podnikatel« jako výrazu souznačného.

Výklad, k němuž došel žal. úřad, že výraz »majitel podniku« v cit. § 69 znamená tolik, jako »majitel věcných prostředků sloužících podniku«, vedl by, jak stížnost vhodně upozorňuje, k tomu, že by musili všichni majitelé velkoměstských paláců býti majiteli podniků »biografu, kabaretu, kaváren, barů atd.«, které v budově jsou umístěny i když nejsou účastni podnikatelského risika, že by tedy — nejde-li ovšem o pronájem — také solidarně ručili podle cit. § 69.

Nař. rozhodnutí, jež vycházelo z odchýlného výkladu cit. § 69, bylo proto zrušiti podle § 7 zák. o ss.

Č. 11.867.

Vodní právo: Právní moc vodoprávního konsensu?

(Nález ze dne 24. dubna 1935 č. 15.171/35.)

Věc: S.-ská rafinerie cukru Anglo-československé a Pražské úvěrní banky ve S. (adv. Dr. Jan Fröhlich z Prahy) proti zemskému úřadu v Praze (za zúč. firmu S.-cké mlýny, akciová společnost ve S., adv. Dr. Karel Švábeník) o přenos vodního práva.

Výrok: Nař. rozhodnutí, pokud jím bylo vysloveno, že mlýn v N. získal platné oprávnění na spád 1.40 m, se zrušuje pro nezákonnost.

Důvody: Výměrem osp-é v Nov. Bydžově z 28. dubna 1922 bylo firmě Šimon K. a synové v N., tehdejší majitelce mlýna čp. 42 v N., udě-